

Kortelė:

833162_RegNr_I-1190-621/2014

<http://www.infolex.lt/tp/833162>

Administracinė byla Nr. I-1190-621/2014

Teisminio proceso Nr. 3-64-3-00663-2014-8

Procesinio sprendimo kategorija 15.2.3.2; 74

(S)

ŠIAULIŲ APYGARDOS ADMINISTRACINIS TEISMAS

S P R E N D I M A S

LIETUVOS RESPUBLIKOS VARDU

2014 m. gegužės 23 d.

Šiauliai

Šiaulių apygardos administracinio teismo teisėjas Žanas Kubeckas,

sekretoriaujant Daliai Semaškaitei,

nedalyvaujant pareiškėjui V. Ž.,

nedalyvaujant atsakovo Lietuvos valstybės, atstovaujamos Šiaulių tardymo izoliatoriaus, atstovui,

rašytinio proceso tvarka išnagrinėjo bylą pagal pareiškėjo V. Ž. skundą atsakovui Lietuvos valstybei, atstovaujamai Šiaulių tardymo izoliatoriaus, dėl neturtinės žalos priteisimo.

Teismas, išnagrinėjęs pateiktą skundą,

n u s t a t ė :

Pareiškėjas V. Ž. skunde Šiaulių apygardos administracinio teismo prašė iš atsakovo Lietuvos valstybės, atstovaujamos Šiaulių tardymo izoliatoriaus, priteisti 35 000 Lt neturtinei žalai atlyginti.

Skunde pareiškėjas nurodė, kad jis Šiaulių tardymo izoliatoriuje buvo laikomas nuo 2011-01-08 iki 2014-02-10. Buvo laikomas kameroje Nr. 57, Nr. 22, Nr. 46, Nr. 45, Nr. 83, Nr. 94 šiose kameroje buvo laikoma nuo 8 iki 12 asmenų, pažeidžiant sveikatos apsaugos ministro 1999-10-22 įsakymo Nr. 461 6.15 punktą, nustačiusį, jog vienam asmeniui laisvės atėmimo ir kardomojo kalnimo įstaigoje turi tekti ne mažiau kaip 5 kv. m kameros ploto. Kamrų plotas apytiksliai yra 20 kv. m, jose yra stalas, užimantis 1,5 kv. m grindų ploto, 6 gultų (dviejų aukštų), užimantys 12 kv. m grindų ploto, sanitarinis mazgas, užimantis 2,2 kv. m grindų ploto. Tokiose patalpose žmogus priverstas nuolat gulėti arba sėdėti, tokios gyvenimo sąlygos yra apgailėtinos ir tai yra akivaizdus baudimas kankinant. Taip pat gyvenamosiose patalpose nėra užtikrinamas natūralus apšvietimas,

tai labai kenkia regėjimui, rūkantieji laikomi su nerūkančiais. Tai žemina asmens orumą ir sudaromos konfliktinės situacijos tarp įkalintų asmenų. Atvykus ar išvykstant etapu iš Šiaulių tardymo izoliatoriaus, asmens ir jo daiktų apžiūra atliekama antisanitarinėmis sąlygomis (šalta, purvina), asmuo verčiamas nusirengti esant žemai oro temperatūrai, daiktai dedami į nešvarias dėzes. Taip yra tyčiojama iš žmogaus ir jo daiktų. Neturtinę žalą grindžia tuo, jog kameros nuolat būdavo perpildytos, patalpoje tamsu, drėgna, šalta. Dėl šių neteisėtų Šiaulių tardymo izoliatoriaus veiksmų patyrė neturtinę žalą: dvasinius išgyvenimus, nepatogumus, dvasinius, emocinius sukrėtumus, emocinę depresiją, pažeminimą, galimybių sumažėjimą ir kt., kurią vertina 35 000 Lt.

Atsakovo Lietuvos valstybės, atstovaujamos Šiaulių tardymo izoliatoriaus, atstovas į posėdį neatvyko, apie bylos nagrinėjimo vietą ir laiką pranešta tinkamai, teismo šaukimu (b. l. 85). Atsiliepime (b.l. 92-98) nurodė, kad su pareiškėjo skundu nesutinka ir prašo jį atmesti kaip nepagrįstą, taikyti reikalavimo senaties terminą.

Atsakovas atsiliepime nurodė, jog pareiškėjas skunde teismui nurodė, kad nuo 2011-01-08 iki 2014-02-10 buvo laikomas Šiaulių tardymo izoliatoriuje pažeidžiant nustatytus reikalavimus. Iš Šiaulių tardymo izoliatoriaus įskaitos skyriaus 2014-03-04 pažymos Nr. 69/06-997 „Dėl V. Ž. laikymo Šiaulių tardymo izoliatoriuje“ matyti, kad pareiškėjas skundžiamu laikotarpiu buvo laikomas įstaigoje periodiškai nuo 2011-02-01 iki 2014-01-31.

Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 1.125 straipsnio 8 dalyje reikalavimams dėl padarytos žalos atlyginimo nustatytas sutrumpintas trejų metų ieškinio senaties terminas. Civilinio kodekso 1.134 straipsnio 1 punkto nuostata, kad ieškinio senatis netaikoma iš asmeninių neturtinių teisių atsirandantiems reikalavimas, kaip išaiškinta Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2008-01-02 nutartyje civilinėje byloje Nr. 3K-7-2/2008, reiškia, kad ieškinio senatis netaikoma reikalavimams dėl asmeninių neturtinių teisių, kurios neturi ekonominio turinio, gynimo, tuo tarpu iš asmeninių neturtinių teisių pažeidimų atsirandantiems reikalavimams atlyginti tiek turtinę, tiek ir neturtinę žalą ieškinio senatis taikoma. Atsakovas, vadovaudamasis Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 1.126 straipsnio 2 dalies, 1.127 straipsnio 1 dalies nuostatomis, prašo teismo nagrinėjant pareiškėjo skundą dėl neturtinės žalos atlyginimo taikyti ieškinio senaties terminą, skaičiuojant nuo kreipimosi į teismą dienos.

Lietuvos higienos norma HN 76:1999, nustačiusi, kad kamerų tipo patalpoje ploto vienam žmogui norma – ne mažiau kaip 5 kv. m (6.15 p.), Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2010 m. kovo 30 d. įsakymu Nr. V-241 (įsigaliojo nuo 2010 m. balandžio 11 d.) buvo pripažinta netekusi galios. Minėtu įsakymu buvo patvirtinta Lietuvos higienos norma HN 76:2010 „Laisvės atėmimo vietos: bendrieji sveikatos saugos reikalavimai“, kuri nustato tik laisvės atėmimo vietų įrengimo reikalavimus. Lietuvos higienos normai HN 76:1999 netekus galios ploto, tenkančio vienam asmeniui, tardymo izoliatoriuje norma buvo nustatyta Kalėjimų departamento prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos direktoriaus 2010 m. gegužės 11 d. įsakymu Nr. V-124 „Dėl didžiausio tardymo izoliatoriuje ir areštinėje leidžiamų laikyti asmenų skaičiaus ir minimalaus ploto, tenkančio vienam asmeniui, tardymo izoliatoriaus ir areštinės kameroje nustatymo“ (įsigaliojo nuo 2010 m. gegužės 14 d.). Įsakymo Nr. V-124 1.3 punktas nustatė, kad iki Laisvės atėmimo vietų modernizavimo strategijos įgyvendinimo priemonių 2009-2017 metų plane, patvirtintame Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2009 m. rugsėjo 30 d. nutarimu Nr.1248 (Žin., 2009, Nr. 121-5216), numatytų priemonių įgyvendinimo vienam asmeniui tenkantis minimalus plotas tardymo izoliatoriaus ir areštinės kameroje negali būti mažesnis kaip 3,6 kv. m. Pažymėjo, kad teisinis reglamentavimas nenustato tam tikrų baldų ar įrenginių užimamo ploto įtakos skaičiuojant kameros plotą, todėl galima preziumuoti, kad skaičiuojant vienam asmeniui tenkantį kameros plotą visas kameros plotas dalijamas iš kameroje laikomų asmenų skaičiaus.

Kaip matyti iš Šiaulių tardymo izoliatoriaus įskaitos skyriaus 2014-03-04 pažymos Nr. 69/06-997 „Dėl V. Ž. laikymo Šiaulių tardymo izoliatoriuje“, pareiškėjas į Šiaulių tardymo izoliatorių pirmą kartą etapuotas 2011-02-01 ir įstaigoje periodiškai laikytas iki 2014-01-31. Pareiškėjas laikotarpiu, kuriam netaikoma ieškinio senatis, Šiaulių tardymo izoliatoriuje Kameroje Nr. 57 buvo laikomas

laikotarpiais nuo 2011-02-15 iki 2011-03-03, nuo 2011-03-10 iki 2011-04-19, nuo 2013-02-18 iki 2013-02-20, periodiškai laikotarpyje nuo 2013-04-22 iki 2013-12-06 su dar 1-11 asmenų ir vienam asmeniui teko nuo 1,66 kv. m iki 9,99 kv. m., kameroje Nr. 94 laikotarpiu nuo 2011-03-03 iki 2011-03-10 su dar 6-8 asmenimis ir vienam asmeniui teko nuo 2,08 kv. m iki 2,68 kv. m., kameroje Nr. 27 nuo 2012-06-29 iki 2012-07-02 vienas ar dar su 1-2 asmenimis ir vienam asmeniui teko nuo 5,31 kv. m iki 15,93 kv. m., kameroje Nr. 22 laikotarpiu nuo 2012-07-05 iki 2012-07-24 su dar 5-8 asmenimis ir vienam asmeniui teko nuo 2,25 kv. m iki 3,38 kv. m., kameroje Nr. 46 periodiškai laikotarpiu nuo 2012-07-24 iki 2012-09-06 su dar 3-8 asmenimis ir vienam asmeniui teko nuo 2,03 kv. m iki 4,58 kv. m., kameroje Nr. 45 periodiškai laikotarpiu nuo 2012-09-06 iki 2013-01-30 su dar 1-7 asmenimis ir vienam asmeniui teko nuo 2,31 kv. m iki 9,23 kv. m., kameroje Nr. 66 laikotarpiais nuo 2013-02-22 iki 2013-02-26 ir nuo 2014-01-07 iki 2014-01-17 su dar 1-5 asmenimis ir vienam asmeniui teko nuo 3,76 kv. m iki 11,3 kv. m., kameroje Nr. 83 nuo 2014-01-29 iki 2014-01-31 su dar 1-3 asmenimis ir vienam asmeniui teko nuo 5,76 kv. m iki 11,52 kv. m. Kadangi kameroje esančių asmenų skaičius niekada nėra pastovus, pareiškėjui periodiškai tekdavo nuo 1,66 kv. m (kameroje Nr. 57) iki 15,93 kv. m (kameroje Nr. 27) gyvenamasis plotas, o tai leidžia daryti išvadą, jog tik tam tikrais retais atvejais pareiškėjui galimai teko mažesnis kalnimo kameros plotas nei nustatyta norma, o periodiškai ji netgi buvo viršijama.

Pareiškėjas Šiaulių tardymo izoliatoriuje per laikotarpį, kuriam netaikoma ieškinio senatis, iš viso buvo kalnamas 255 dienas. Pasivaikščiojimo laiku (1 val. per dieną), medicininių apžiūrų metu, prausimosi pirtyje metu asmenys nebūna gyvenamojoje kameroje. Pareiškėjo pretenzijos atsakovui už šį laikotarpį laikytinos nepagrįstomis ir nesuteikiančiomis pagrindo Šiaulių tardymo izoliatoriaus pareigūnų veiksmus pripažinti neteisėtais. Nenustačius dėl šio laikotarpio Šiaulių tardymo izoliatoriaus neteisėtų veiksmų (vienos iš viešosios atsakomybės sąlygų), pareiškėjo reikalavimas dėl žalos atlyginimo už šį laikotarpį negali būti tenkinamas.

Šiaulių visuomenės sveikatos centras 2012-07-18 atliko patikrinimą (patikrinimo išvados surašytos 2012-07-19 patikrinimo akte Nr. EP-289), kurio metu buvo patikrinta kamera Nr. 46, kurioje pareiškėjas buvo kalnamas periodiškai laikotarpiais nuo 2012-07-24 iki 2012-09-06. Nustatyta, kad kameroje pelėsių nėra, lentynėlė tualetu reikmenims laikyti, veidrodis yra, kameroje reikalingas paprastasis remontas. Kamera Nr. 57 Šiaulių visuomenės sveikatos centro buvo aptikrinta 2013-01-14 (išvados surašytos 2013-01-17 patikrinimo akte Nr. EP-3). Nustatyta, kad patalpoje būtinas remontas. Sanitarinis mazgas dalinai atskirtas nuo gyvenamosios patalpos: iš vienos pusės metaline plokšte, iš kitos - medžiaginėmis užuolaidomis; patalpoje neužtikrintas gyvenamųjų patalpų pagrindinis valymas, nustatyti oro temperatūros bei santykinės oro drėgmės pažeidimai. Iš 2013-07-19 patikrinimo akto Nr. EP-247 matyti, kad kameroje Nr. 57 buvęs atliktas remontas, tačiau nustatytas dirbtinės apšvietos pažeidimas. Kameros Nr. 66, kurioje pareiškėjas buvo laikomas nuo 2014-01-07 iki 2014-01-17 patikrinimas buvo atliktas 2014-02-03 (išvados surašytos 2014-02-12 patikrinimo akte Nr. EP-27). Patikrinimo metu vertinta santykinės drėgmės ir dirbtinės apšvietos atitikimas reikalavimams. Nustatyta, kad tiek santykinė drėgmė, tiek dirbtinė apšvietą atitinka nustatytus reikalavimus.

Kalėjimų departamento prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos direktoriaus 2009 m. liepos 10 d. įsakymu Nr. V-176 patvirtintų Tardymo izoliatorių įrengimo ir eksploatavimo taisyklių 13 punkte nustatyta, kad gyvenimo ir buities sąlygos kameroje turi atitikti Lietuvos Respublikos higienos normas. Tardymo izoliatorių įrengimo ir eksploatavimo taisyklių 2 punktas nustato: Taisyklės taikomos naujai statomiems, rekonstruojamiems ar kapitaliai remontuojamiems tardymo izoliatoriams. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2010 m. kovo 30 d. įsakymu Nr. V-241 patvirtintos Lietuvos higienos normos HN 76:2010 „Laisvės atėmimo vietos: bendrieji sveikatos saugos reikalavimai“ 2 punktas įtvirtina analogiško pobūdžio nuostata: veikiančioms laisvės atėmimo vietoms taikomi tik tie šios higienos normos reikalavimai, kurie nesusiję su pastato ar patalpų rekonstrukcijos darbais. Šiaulių tardymo izoliatorius pastatytas ir įrengtas iki Kalėjimų departamento prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos direktoriaus įsakymo „Dėl tardymo izoliatorių įrengimo ir eksploatavimo taisyklių patvirtinimo“ ir Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro įsakymo „Dėl Lietuvos higienos normos HN 76:2010

„Laisvės atėmimo vietos: bendrieji sveikatos saugos reikalavimai“ patvirtinimo“ įsigaliojimo, todėl nagrinėjamu atveju, analizuojant pareiškėjo laikymo įstaigoje sąlygas, taikytinos tik tos Taisyklių nuostatos ir tie Higienos normos reikalavimai, kurie nesusiję su pastato ar patalpų rekonstrukcijos darbais. Atsakovas pabrėžė, jog negalima konstatuoti įstaigos neteisėto veikimo, kiek tai liečia pareiškėjo argumentus nepakankamo šviesos patekimo į kameras ar blogos ventiliacijos, nes šie įrengimo reikalavimai susiję su pastato ar patalpų rekonstrukcijos darbais. Mikroklimato parametrai kamerose priklauso nuo kamerų įrengimo, jose esančių asmenų skaičiaus ir kitų aplinkybių (tokių, kaip lauko temperatūra, asmenų judėjimas į kamerą ir iš jos ir kt). Kadangi Šiaulių tardymo izoliatoriuje dėl pastato statuso negali būti atliekami rekonstrukcijos ar kapitalinio remonto darbai, Higienos normos HN 76:2010 reikalavimai, susiję su šiais darbais netaikytini ir įstaiga negali būti pripažįstama atsakinga dėl nustatomų šių reikalavimų pažeidimų. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, atsakovas pabrėžė, jog negalima konstatuoti įstaigos neteisėto veikimo, kiek tai liečia pareiškėjo argumentus ventiliacijos nebuvimo ar dėl nepakankamo dienos šviesos patekimo į kamerą, nes šie įrengimo reikalavimai susiję su pastato ar patalpų rekonstrukcijos darbais.

Pažymėjo, kad įstaiga veikia 1911 m. pastatyta pastate nuolatinio perpildymo sąlygomis. Šiaulių tardymo izoliatorius pastatytas laikantis jo statybos metu galiojusių reikalavimų, be to, Šiaulių tardymo izoliatorius yra įtrauktas į Kultūros vertybių registrą bei saugomų objektų sąrašą (pagal Kultūros vertybių apsaugos departamento prie Lietuvos Respublikos kultūros ministerijos direktoriaus 2003 m. gruodžio 31 d. įsakymą Nr. I-516 „Dėl objektų įrašymo į Lietuvos Respublikos nekilnojamųjų kultūros vertybių registrą“ bei Lietuvos Respublikos kultūros ministro 2005 m. balandžio 29 d. įsakymą Nr. IV-190 „Dėl nekilnojamųjų kultūros vertybių pripažinimo saugomomis“). Šiaulių tardymo izoliatorius pripažintas saugotinu viešajam pažinimui ir naudojimui. Pagal Lietuvos Respublikos nekilnojamųjų kultūros vertybių apsaugos įstatymo 19 straipsnį, viešajam pažinimui ir naudojimui saugomame objekte draudžiami vertingąsias savybes sumenkinantys statybos darbai. Atsakovas niekaip neišskyrė pareiškėjo iš kitų įstaigoje laikomų asmenų ir jam tyčia nesudarė blogesnių laikymo sąlygų ir netaikė kokių nors įstatymo nenumatytų apribojimų.

Atvykstantiems ir išvykstantiems suimtiesiems ir nuteistiesiems visa asmens krata įstaigoje pareiškėjo buvimo Šiaulių tardymo izoliatoriuje laikotarpiu buvo atliekama administracinės teritorijos pastato rūsyje esančioje apžiūros ir daiktų patikrinimo patalpoje.

Laisvės atėmimo vietų įrengimo ir priežiūros sveikatos saugos reikalavimus nustato Lietuvos Respublikos higienos norma HN 76:2010 „Laisvės atėmimo vietos: bendrieji sveikatos saugos reikalavimai“, patvirtinta Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2010 m. kovo 30 d. įsakymu Nr. V-241. Apžiūros ir daiktų patikrinimo patalpoje 2013-02-07 buvo atliktas Šiaulių visuomenės sveikatos centro patikrinimas, kurio išvados išdėstytos 2013-02-08 patikrinimo akte Nr. EP-6 (Kaip matyti iš Šiaulių tardymo izoliatoriaus Įskaitos skyriaus 2014-03-04 pažymos Nr. 69/06-997 „Dėl V. Ž. laikymo Šiaulių tardymo izoliatoriuje“ pareiškėjas apžiūros ir daiktų patikrinimo patalpos patikrinimo metu net nebuvo įstaigoje). Iš patikrinimo akto matyti, kad ankstyvą žiemos rytą oro temperatūra tebuvo kiek mažesnė, nei nustatyta Higienos normoje. Be to, mikroklimato parametrams yra būdingas momentiškus, todėl konkrečių rodiklių nustatymas patikrinimo metu nesudaro prielaidų teigti, jog tokie patys rodikliai patalpoje vyrauja nuolat. Atsakovas taip pat pažymėjo, kad administracinio pastato patalpos vėdinamos natūraliu būdu per langus bei duris, todėl išmatuota oro temperatūra neparodo tikslios jutiminės temperatūros patalpoje. 18-22° C temperatūra laikoma optimalia protiniam darbui, todėl 2,4° žemesnė temperatūra operatyviai vykdomos visos asmens kratos metu (išsirengęs iki apatinių rūbų asmuo būna 1-2 minutes, t.y., kol nusirengia, rūbai patikrinami rentgeno aparatu ir asmuo apsirengia) neturėtų būti pripažįstama galinčia sukelti neigiamus išgyvenimus. Patikrinimo akto turinys taip pat paneigia pareiškėjo dėstomas aplinkybes, esą sąlygos apžiūros ir daiktų patikrinimo patalpoje antisanitarinės. Pareiškėjo teiginiai dėl šalčio, absurdiškų sąlygų, netikslūs ir nepagrįsti objektyviais įrodymais, dėstomi remiantis subjektyviais pojūčiais, todėl jų teisingumo nėra

galimybės įvertinti. Dėl šių priežasčių byloje negalima nustatyti neteisėtų atsakovo veiksmų ar neveikimo.

Nei Bausmių vykdymo kodekso, nei Suėmimo vykdymo įstatymo nuostatos, reglamentuojančios suimtųjų ir nuteistųjų izoliavimą, nereglamentuoja, kad nerūkantys asmenys turi būti izoliuoti laikomi nuo rūkančių asmenų. Įstaigoje nėra priimta teisės aktų, susijusių su Lietuvos Respublikos tabako kontrolės įstatymo 19 straipsnio 1 dalies 3 punkto įgyvendinimu. Nuo 2010 metų Šiaulių tardymo izoliatoriuje, įgyvendinant Tabako kontrolės įstatymo ir Higienos normos HN76:2010 nuostatas, taikoma praktika, kuomet į įstaigą atvykę asmenys jų pageidavimu yra paskiriami į dvejų tipų kameras - rūkančiųjų ir nerūkiančiųjų. Šiaulių tardymo izoliatoriaus atsakingi pareigūnai išsiaiškina naujai į tardymo izoliatorių atvykusio asmens žalingus įpročius ir vadovaudamiesi gauta informacija sprendžia suimtojo (nuteistojo) paskyrimo į gyvenamąją vietą klausimą. Jokių nusiskundimų dėl laikymo su rūkančiais asmenimis pareiškėjas įstaigai nėra pateikęs. Skundą teismui pareiškėjas pateikė tik 2014 m., be to, pats nenurodo galimai esąs nerūkantis ir šios aplinkybės niekaip nepagrindžia, o skundžiasi abstrakčiai - dėl tariamo rūkančiųjų ir nerūkiančiųjų asmenų laikymo toje pačioje kameroje fakto. Atsakovas pažymėjo, kad pareiškėjas nenurodo, jog būtų buvę pažeistos jo teisės nebūti verčiamam kvėpuoti tabako dūmais.

Iš byloje esančios Šiaulių tardymo izoliatoriaus Socialinės rehabilitacijos skyriaus 2014-03-05 pažymos Nr. 61/04-335 matyti, kad pareiškėjas su jokiais prašymais, skundais ar pasiūlymais per visą savo buvimą Šiaulių tardymo izoliatoriuje į įstaigos direktorių nesikreipė. Jis savo skundą grindžia abstrakčiais argumentais, reiškia bendro pobūdžio nusiskundimus, nebūtinai sąlygotus laikymo sąlygų, ir kurių nepagrindžia jokiais įrodymais. Iš V. Ž. asmens sveikatos istorijos Nr. 1917 matyti, kad pareiškėjas gan dažnokai kreipdavosi į Šiaulių tardymo izoliatoriaus sveikatos priežiūros tarnybą. Dažniausi jo nusiskundimai būdavo dantų, skausmas, pilvo skausmas ar bėrimai. 2013-01-16 jam buvo rasta niežų erkė, iš Šiaulių tardymo izoliatoriaus Įskaitos skyriaus 2014-03-04 pažymos Nr. 69/06-997 matyti, kad pareiškėjas įstaigoje buvo kalinamas nepastoviai, periodiškai jis buvo etapuojamas į kalinimo vietas, todėl įrodymų, jog niežais pareiškėjas užsikrėtė būtent Šiaulių tardymo izoliatoriuje, nėra. Turtinė žala turi būti tikra, konkreti, įrodyta ir kiekybiškai įvertinta, pareiga įrodyti, kad tam tikra žala patirta, tenka pareiškėjui, pareiškėjas taip pat privalo pagrįsti ir įrodyti priežastinį ryšį tarp jo nurodomos žalos ir neteisėtų veiksmų (Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2011 m. kovo 30 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A-444-669/2011; kt.). Pareiškėjas nepateikia jokių duomenų, kurie leistų konstatuoti patirtą neturtinę žalą, kurią būtų galima susieti su asmens laikymo Šiaulių tardymo izoliatoriuje sąlygomis. Tai leidžia daryti išvadą, kad pareiškėjo teiginiai apie patirtą neturtinę žalą yra nepagrįsti. Minėta, kad nenustačius bent vienos iš viešosios atsakomybės sąlygų, valstybei neatsiranda prievolė atlyginti turtinę ar neturtinę žalą Civilinio kodekso 6.271 str. pagrindu. Atsakovas taip pat prašo teismo sprendžiant neturtinės žalos priteisimo pareiškėjui klausimą atsižvelgti į tai, kad įstaiga pagal galimybes siekė įgyvendinti galiojančius teisės aktus ir nebuvo neigiamo veikimo, nukreipto išimtinai prieš pareiškėją, pareiškėjo laikymas teisės aktų neatitinkančiomis sąlygomis buvo su pertraukomis ir tik periodinis, neigiamas veikimas buvo mažareikšmis ir nesukėlęs ilgalaikių neigiamų pasekmių.

Pareiškėjo V. Ž. skundas tenkintinas iš dalies.

Pareiškėjas nagrinėjamą administracinį ginčą iškėlė dėl neturtinės žalos atlyginimo, kurią kildina iš to, kad Šiaulių tardymo izoliatoriuje jam nebuvo užtikrinta minimali gyvenamojo ploto norma, buvo laikomas kameroje, neatitinkančiose higienos normų.

Teismas pažymi, kad valstybės ir savivaldybės pareiga atlyginti žalą (viešoji civilinė atsakomybė), pagal Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (toliau – ir LR CK) 6.271 straipsnio nuostatas, kyla dėl valstybės ir savivaldybės valdžios institucijų neteisėtų aktų, nepriklausomai nuo konkretaus valstybės tarnautojo ar kito valstybės valdžios institucijos darbuotojo kaltės. Civilinei atsakomybei atsirasti paprastai yra būtinos keturios sąlygos: 1) neteisėti veiksmai (LR CK 6.246 straipsnis); 2) priežastinis ryšys tarp neteisėtų veiksmų ir žalos (LR CK 6.247 straipsnis); 3) teisės pažeidėjo

kaltė (LR CK 6. 248 straipsnis); 4) teisės pažeidimu padaryta žala (LR CK 6.249 straipsnis), tačiau LR CK 6.271 straipsnyje numatyta viešoji atsakomybė atsiranda esant trimis sąlygoms: neteisėtiems veiksams ar neveikimui, žalai ir priežastiniam ryšiui tarp neteisėtų veiksmų (neveikimo) ir žalos. Vadinasi, reikalavimas dėl žalos atlyginimo (tiek turtinės, tiek ir neturtinės) gali būti patenkinamas nustačius visumą viešosios civilinės atsakomybės sąlygų: pareiškėjo nurodytos valdžios institucijos (nagrinėjamu atveju Lietuvos valstybės, atstovaujamos Šiaulių tardymo izoliatoriaus) neteisėtus veiksmus, žalos pareiškėjui padarymo faktą ir priežastinį ryšį tarp valdžios institucijos neteisėtų veiksmų ir atsiradusios žalos. Nenustačius bent vienos iš minimų viešosios civilinės atsakomybės sąlygų, valstybei ar savivaldybei, pagal LR CK 6.271 straipsnį, nekyla turtinė prievolė atlyginti žalą.

LR civilinio kodekso 6.250 straipsnio 1 dalis apibrėžia, kad neturtinė žala yra asmens fizinis skausmas, dvasiniai išgyvenimai, nepatogumai, dvasinis sukrėtimas, emocinė depresija, pažeminimas, reputacijos pablogėjimas, bendravimo galimybių sumažėjimas ir kita, teismo įvertinta pinigais. LR CK 6.250 straipsnio taikymo teisminėje praktikoje ne kartą buvo išaiškinta, kad neturtinė žala pripažintinas ne bet koks valdžios institucijų neteisėtais veiksmais (neveikimu) asmeniui, kuris kreipėsi teisminės gynybos, padarytas neigiamas poveikis, kad neturtinė žala gali būti konstatuojama tik tada, kai nustatoma, kad poveikis buvo pakankamai intensyvus, o ne mažareikšmis ir smulkmeniškasis, kai nustatoma, kad asmuo tikrai patyrė dvasinius išgyvenimus, realiai pajautė emocinę depresiją, pažeminimai buvo apčiuopiami, reputacijos pablogėjimas juntamas ir ši dvasinė skriauda, pasireiškusi vienu arba keletu iš išvardintų elementų, nebuvo vienkartinio pobūdžio ar momentinė. Asmens patirtų dvasinių ir fizinių kančių (LR CK 6.250 str. prasme), jei jos realiai patiriamos, poveikis asmens fizinei ir psichinei sveikatai yra skaudžiausias ir labiausiai juntamas tuo laiku, kai asmenį veikia šias kančias sukeltantys neteisėti aktai (pagal LR CK 6.271 str.).

Veiksmų neteisėtumo pagal CK 6.271 straipsnį konstatavimui reikia nustatyti, kad valdžios institucijos darbuotojai neveikė taip, kaip pagal įstatymus privalėjo veikti, neįvykdė jiems teisės aktais priskirtų funkcijų arba nors ir vykdė šias funkcijas, tačiau veikė nepateisinamai aplaidžiai, pažeisdami bendro pobūdžio pareigą elgtis atidžiai ir rūpestingai. Sprendžiant dėl atitinkamos valstybės valdžios institucijos (jos pareigūnų) veikos neteisėtumo (pagal CK 6.271 straipsnį), kiekvienu atveju yra būtina nustatyti, kokios konkrečios teisės normos, kurios reglamentuoja skundžiamos institucijos veiklą, buvo pažeistos, kaip būtent šie pažeidimai pasireiškė asmens, teigiančio, kad jis dėl tokių veiksmų (neveikimo) patyrė žalą, atžvilgiu, taip pat tai, ar atitinkamos pasekmės (jei jos nustatomos) atsirado būtent dėl tų valstybės institucijų, pareigūnų neteisėtų veiksmų. Konstitucinis Teismas 2006 m. rugpjūčio 19 d. nutarime, be kita ko, konstatavo, kad asmeniui teisė į žalą, padarytos neteisėtais valstybės institucijų, pareigūnų veiksmais, atlyginimą atsiranda tik tada, kai įstatymų nustatyta tvarka yra konstatuojama, kad valstybės institucijos, pareigūnai atliko neteisėtus veiksmus ir kad žala asmeniui atsirado būtent dėl tų valstybės institucijų, pareigūnų neteisėtų veiksmų.

Pagal Kalėjų departamento prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos direktoriaus 2010 m. gegužės 11 d. įsakymo Nr. V-124 „Dėl didžiausio tardymo izoliatoriuje ir areštinėje leidžiamų laikyti asmenų skaičiaus ir minimalaus ploto, tenkančio vienam asmeniui, tardymo izoliatoriaus ir areštinės kameroje nustatymo“ 1.3.1 punktą, iki Laisvės atėmimo vietų modernizavimo strategijos įgyvendinimo priemonių 2009–2017 metų plane, patvirtintame Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2009 m. rugsėjo 30 d. nutarimu Nr. 1248 (Žin., 2009, Nr. 121-5216), numatytų priemonių įgyvendinimo vienam asmeniui tenkantis minimalus plotas tardymo izoliatoriaus kameroje negali būti mažesnis kaip 3,6 kv. m.

Iš pareiškėjo skundo bei byloje esančios pažymos (b.l. 9-10) matyti, kad pareiškėjas į Šiaulių tardymo izoliatorių buvo pristatytas 2011-02-01 ir periodiškai laikytas iki 2014-01-31. Sprendžiant šioje byloje, ar atsakovo Lietuvos valstybės, atstovaujamos Šiaulių tardymo izoliatoriaus, neveikimas (pozityvios pareigos nevykdydamas) laikytinas neteisėtais valdžios institucijos

veiksmams CK 6.271 straipsnio prasme, turi būti atsižvelgiama į atsakovo atsiliepime pareikštą prašymą taikyti senaties terminą.

Pagal Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (toliau – ir CK) 1.124 straipsnį, ieškinio senatis – tai įstatymo nustatytas laiko tarpas (terminas), per kurį asmuo gali apginti savo pažeistas teises pareikšdamas ieškinį. Reikalavimą apginti pažeistą teisę teismas priima nagrinėti nepaisant to, kad ieškinio senaties terminas pasibaigęs (CK 1.126 straipsnio 1 dalis). Tačiau ieškinio senaties termino pabaiga iki ieškinio pareiškimo yra pagrindas ieškinį atmesti (CK 1.131 straipsnio 1 dalis). Pasibaigus ieškinio senaties terminui galimybė priverstinai, valstybės prievartos pagalba įgyvendinti subjektines teises išnyksta. Viena vertus, ieškinio senaties instituto paskirtis – užtikrinti civilinių teisinių santykių stabilumą ir apibrėžtumą. Civilinių teisinių santykių dalyviams garantuojama, jog suėjus įstatymo nustatytam terminui jų subjektinės teisės teismine tvarka negalės būti nugincytos ir jiems nebus paskirta tam tikra pareiga. Jeigu suinteresuotasis asmuo, žinodamas arba turėdamas žinoti apie savo teisės pažeidimą, per visą ieškinio senaties terminą nesikreipė į teismą su ieškiniu, kad apgintų pažeistą teisę arba įstatymo saugomą interesą, priešinga teisinio santykio šalis gali pagrįstai tikėtis, jog toks asmuo arba atsisako nuo savo teisės, arba nemano, kad jo teisė yra pažeista. Kita vertus, ieškinio senaties terminų nustatymas skatina nukentėjusiąją šalį imtis priemonių operatyviai ir tinkamai ginti savo pažeistas teises. Taigi ieškinio senaties institutas sumažina teisinio neapibrėžtumo, atsirandančio kilus ginčui dėl subjektinės teisės, neigiamą poveikį civilinei apyvartai (Lietuvos Respublikos teismų praktikos, taikant ieškinio senatį reglamentuojančias įstatymų normas, apibendrinimo apžvalga, patvirtinta Lietuvos Aukščiausiojo Teismo senato 2002 m. gruodžio 20 nutarimu Nr. 39). Ieškinio senatį teismas taiko tik tuo atveju, kai ginčo šalis reikalauja (CK 1.126 straipsnio 2 dalis).

Nagrinėjamu atveju atsakovas prašė taikyti ieškinio senatį, skaičiuojant nuo kreipimosi į teismą dienos. CK 1.127 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad ieškinio senaties terminas prasideda nuo teisės į ieškinį atsiradimo dienos. CK 1.127 straipsnio 1 dalyje taip pat nustatyta, kad teisė į ieškinį atsiranda nuo tos dienos, kurią asmuo sužinojo arba turėjo sužinoti apie savo teisės pažeidimą. Ieškinio senaties termino eigos pradžios susiejimas su momentu, kada asmuo turėjo sužinoti apie teisės pažeidimą, paaiškintinas įstatymo leidėjo ketinimu koku nors būdu ieškinio senaties termino eigos pradžią apibrėžti objektyvesniais kriterijais. Jeigu ji priklausytų vien nuo asmens vidinio suvokimo, ieškinio senaties termino eigos pradžia taptų per daug nekonkreči ir neapibrėžta, o ieškinio senaties instituto praktinis taikymas neatitiktų pirminio sumanymo – užtikrinti visuomeninių santykių stabilumą, skatinti nukentėjusiuosius asmenis operatyviai kreiptis į teismą, garantuoti tinkamą ir efektyvų bylos išnagrinėjimą ir išsprendimą. Todėl turėjimo sužinoti apie teisės pažeidimą momentas, skirtingai nei realaus sužinojimo momentas, sietinas labiau su objektyviais įvykiais ir savybėmis, nei su subjektyviais, nukreiptais vien į ieškovo asmenį. Sprendžiant, kada apie pažeistą teisę turėjo sužinoti apdairus ir rūpestingas asmuo, būtina nustatyti teisės pažeidimo pobūdį bei momentą, nuo kurio bet koks vidutinis apdairiai ir rūpestingai su savo teisėmis besielgiantis asmuo analogiškoje situacijoje turėjo išsiaiškinti, kad jo teisė yra pažeista. Ieškinio senaties termino eigos pradžia neturi įtakos, ar egzistuoja reali galimybė faktiškai įgyvendinti teisę kreiptis į teismą.

Teismas konstatuoja, kad pareiškėjas, nuo 2011-02-01 iki 2014-01-31 periodiškai kalintas Šiaulių tardymo izoliatoriuje, elgdamasis apdairiai ir protingai, galėjo sužinoti ir turėjo realią galimybę išsiaiškinti dėl kamerų ploto, tenkančio vienam asmeniui, higienos normų reikalavimų.

Lietuvos higienos norma HN 76:1999, nustačiusi, kad kamerų tipo patalpoje ploto vienam žmogui norma – ne mažiau kaip 5 kv. m ir Kalėjų departamento direktoriaus 2010-05-11 įsakymas Nr. V-124, kuriame nustatyta, kad suimtiesiems bei nuteistiesiems, laikomiems Šiaulių tardymo izoliatoriuje, turi tekti ne mažiau nei 3,6 kv. m gyvenamojo ploto, yra viešai paskelbti teisės aktai. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, nagrinėjamu atveju pareiškėjo reikalavimui dėl neturtinės žalos priteisimo atsakovo prašymu yra taikytinas trejų metų senaties terminas, pradedant terminą skaičiuoti nuo kreipimosi į teismą dienos, tai yra nuo 2014-02-25 (spaudas ant voko, b. l. 5), ir tai

reiškia, kad taikant senaties terminą, pareiškėjui, nustačius valstybės pareigą atlyginti neturtinę žalą, ji galėtų būti priteistina už laikotarpį nuo 2011-02-25.

Taip pat pažymėtina, kad administracinės bylos nagrinėjimo ribas apibrėžia pareiškėjo skundo reikalavimas. Pareiškėjas skunde nurodė, kad jis iš atsakovo prašo priteisti 35 000 Lt už laikotarpį nuo 2011-01-08 iki 2014-02-10, apytikriai už 20 mėnesių (b. l. 2-4).

Kaip matyti iš atsakovo pateiktos 2014-03-04 pažymos Nr. 69/06-997 (b. l. 9), V. Ž. Šiaulių tardymo izoliatoriuje buvo kalinamas įvairiais laikotarpiais nuo 2011-02-01 iki 2014-01-31. Teismas pažymi, jog pareiškėjas nepateikė rašytinių įrodymų, jog Šiaulių TI buvo laikomas nuo 2011-01-08, taip pat, jog buvo laikomas iki 2014-02-10, todėl teismas, taikydamas atsakovo prašomą trejų metų senaties terminą bei atsižvelgdamas į pareiškėjo reikalavimą bei atsakovo pateiktą pažymą, aptars pareiškėjo buvimo Šiaulių tardymo izoliatoriuje laikotarpius nuo 2011-02-25 iki 2014-01-31. Konstatuojama, kad pareiškėjo reikalavimui atlyginti žalą už laikotarpį nuo 2011-01-08 iki 2014-02-10 yra taikytinas trejų metų senaties terminas ir ta skundo dalis atmestina.

Pažymoje nurodyta, kad pareiškėjas V. Ž. aptariamam laikotarpiu buvo laikomas Šiaulių TI kameroje Nr. 57 (19,99 kv. m) laikotarpiu nuo 2011-02-25 iki 2011-03-03 su dar 9–12 asmenimis, ir vienam asmeniui teko nuo 2,22 kv. m iki 1,66 kv. m. Kameroje Nr. 94 (18,76 kv. m) laikotarpiu nuo 2011-03-03 iki 2011-03-10 buvo laikomas su dar 7–9 asmenimis, ir vienam asmeniui teko nuo 2,68 kv. m iki 2,08 kv. m. Kameroje Nr. 57 (19,99 kv. m) laikotarpiu nuo 2011-03-10 iki 2011-03-15 buvo laikomas su dar 8–9 asmenimis ir vienam asmeniui teko nuo 2,49 kv. m iki 2,22 kv. m; laikotarpiu nuo 2011-03-22 iki 2011-03-29 buvo laikomas su dar 9–11 asmenimis ir vienam asmeniui teko nuo 2,22 kv. m iki 1,81 kv. m; laikotarpiu nuo 2011-04-05 iki 2011-04-19 buvo laikomas su dar 6–9 asmenimis ir vienam asmeniui teko nuo 3,33 kv. m iki 2,22 kv. m. Kameroje Nr. 27 (15,93 kv. m) laikotarpiu nuo 2012-06-29 iki 2012-07-02 buvo laikomas su dar 1–3 asmenimis ir vienam asmeniui teko nuo 15,93 kv. m iki 5,31 kv. m. Kameroje Nr. 22 (20,29 kv. m) laikotarpiu nuo 2012-07-05 iki 2012-07-24 buvo laikomas su dar 6–9 asmenimis ir vienam asmeniui teko nuo 3,38 kv. m iki 2,25 kv. m. Kameroje Nr. 46 (18,33 kv. m) laikotarpiu nuo 2012-07-24 iki 2012-07-30 buvo laikomas su dar 5–7 asmenimis ir vienam asmeniui teko nuo 3,66 kv. m iki 2,61 kv. m; laikotarpiu nuo 2012-08-03 iki 2012-08-29 buvo laikomas su dar 6–9 asmenimis ir vienam asmeniui teko nuo 3,05 kv. m iki 2,03 kv. m; laikotarpiu nuo 2012-08-31 iki 2012-09-06 buvo laikomas su dar 4–7 asmenimis ir vienam asmeniui teko nuo 4,58 kv. m iki 2,61 kv. m. Kameroje Nr. 45 (18,47 kv. m) laikotarpiu nuo 2012-09-06 iki 2012-09-10 buvo laikomas su dar 6–7 asmenimis ir vienam asmeniui teko nuo 3,07 kv. m iki 2,63 kv. m; laikotarpiu nuo 2012-09-24 iki 2012-10-26 buvo laikomas su dar 4–8 asmenimis ir vienam asmeniui teko nuo 4,61 kv. m iki 2,30 kv. m; laikotarpiu nuo 2012-10-31 iki 2012-11-05 buvo laikomas su dar 4–6 asmenimis ir vienam asmeniui teko nuo 4,61 kv. m iki 3,07 kv. m; laikotarpiu nuo 2012-11-07 iki 2012-11-26 buvo laikomas su dar 4–7 asmenimis ir vienam asmeniui teko nuo 4,61 kv. m iki 2,63 kv. m; laikotarpiu nuo 2012-11-30 iki 2012-12-10 buvo laikomas su dar 4–7 asmenimis ir vienam asmeniui teko nuo 4,61 kv. m iki 2,63 kv. m; laikotarpiu nuo 2012-12-14 iki 2012-12-31 buvo laikomas su dar 3–6 asmenimis ir vienam asmeniui teko nuo 6,15 kv. m iki 3,07 kv. m; laikotarpiu nuo 2013-01-02 iki 2013-01-04 buvo laikomas su dar 5 asmenimis ir vienam asmeniui teko 3,69 kv. m; laikotarpiu nuo 2013-01-09 iki 2013-01-11 buvo laikomas su dar 3–4 asmenimis ir vienam asmeniui teko nuo 6,15 kv. m iki 4,61 kv. m; laikotarpiu nuo 2013-01-15 iki 2013-01-18 buvo laikomas su dar 2–4 asmenimis ir vienam asmeniui teko nuo 9,23 kv. m iki 4,61 kv. m; laikotarpiu nuo 2013-01-25 iki 2013-01-30 buvo laikomas su dar 4–5 asmenimis ir vienam asmeniui teko nuo 4,61 kv. m iki 3,69 kv. m. Kameroje Nr. 57 (19,99 kv. m) laikotarpiu nuo 2013-02-18 iki 2013-02-20 buvo laikomas su dar 4–5 asmenimis ir vienam asmeniui teko nuo 4,99 kv. m iki 3,99 kv. m. Kameroje Nr. 66 (22,6 kv. m) laikotarpiu nuo 2013-02-22 iki 2013-02-26 buvo laikomas su dar 5–6 asmenimis ir vienam asmeniui teko nuo 4,52 kv. m iki 3,76 kv. m. Kameroje Nr. 57 (19,99 kv. m) laikotarpiu nuo 2013-04-22 iki 2013-04-26 buvo laikomas su dar 3–8 asmenimis ir vienam asmeniui teko nuo 6,66 kv. m iki 2,49 kv. m; laikotarpiu nuo 2013-05-08 iki 2013-05-13 buvo laikomas su dar 6–8 asmenimis ir vienam asmeniui teko nuo 3,33 kv. m iki 2,49 kv. m; laikotarpiu nuo 2013-05-15 iki 2013-05-17 buvo laikomas su dar 4–6 asmenimis ir vienam asmeniui teko nuo

4,99 kv. m iki 3,33 kv. m; laikotarpiu nuo 2013-07-29 iki 2013-07-31 buvo laikomas su dar 2–4 asmenimis ir vienam asmeniui teko nuo 9,99 kv. m iki 4,99 kv. m; laikotarpiu nuo 2013-08-05 iki 2013-08-08 buvo laikomas su dar 2–9 asmenimis ir vienam asmeniui teko nuo 9,99 kv. m iki 2,22 kv. m; laikotarpiu nuo 2013-10-22 iki 2013-10-28 buvo laikomas su dar 2–8 asmenimis ir vienam asmeniui teko nuo 9,99 kv. m iki 2,49 kv. m; laikotarpiu nuo 2013-11-06 iki 2013-11-11 buvo laikomas su dar 5–8 asmenimis ir vienam asmeniui teko nuo 3,99 kv. m iki 2,49 kv. m; laikotarpiu nuo 2013-11-13 iki 2013-11-15 buvo laikomas su dar 3–7 asmenimis ir vienam asmeniui teko nuo 6,66 kv. m iki 2,85 kv. m; laikotarpiu nuo 2013-11-26 iki 2013-11-29 buvo laikomas su dar 4–9 asmenimis ir vienam asmeniui teko nuo 4,99 kv. m iki 2,22 kv. m; laikotarpiu nuo 2013-12-04 iki 2013-12-06 buvo laikomas su dar 6–10 asmenimis ir vienam asmeniui teko nuo 3,33 kv. m iki 1,99 kv. m. Kameroje Nr. 66 (22,6 kv. m) laikotarpiu nuo 2014-01-07 iki 2014-01-10 buvo laikomas su dar 3–4 asmenimis ir vienam asmeniui teko nuo 7,53 kv. m iki 5,65 kv. m; laikotarpiu nuo 2014-01-15 iki 2014-01-17 buvo laikomas su dar 2–6 asmenimis ir vienam asmeniui teko nuo 11,3 kv. m iki 3,76 kv. m. Kameroje Nr. 83 (23,05 kv. m) laikotarpiu nuo 2014-01-29 iki 2014-01-31 buvo laikomas su dar 2–4 asmenimis ir vienam asmeniui teko nuo 11,52 kv. m iki 5,76 kv. m.

Iš viso pareiškėjas per laikotarpį nuo 2011-02-25 iki 2014-01-31 Šiaulių TI buvo kalinamas 276 dienas. Iš atsakovo pateiktos pažymos matyti, jog Kameroje Nr. 27 (15,93 kv. m) laikotarpiu nuo 2012-06-29 iki 2012-07-02 buvo laikomas su dar 1–3 asmenimis ir vienam asmeniui teko nuo 15,93 kv. m iki 5,31 kv. m. Kameroje Nr. 45 (18,47 kv. m) laikotarpiu nuo 2013-01-02 iki 2013-01-04 buvo laikomas su dar 5 asmenimis ir vienam asmeniui teko 3,69 kv. m; laikotarpiu nuo 2013-01-09 iki 2013-01-11 buvo laikomas su dar 3–4 asmenimis ir vienam asmeniui teko nuo 6,15 kv. m iki 4,61 kv. m; laikotarpiu nuo 2013-01-15 iki 2013-01-18 buvo laikomas su dar 2–4 asmenimis ir vienam asmeniui teko nuo 9,23 kv. m iki 4,61 kv. m; laikotarpiu nuo 2013-01-25 iki 2013-01-30 buvo laikomas su dar 4–5 asmenimis ir vienam asmeniui teko nuo 4,61 kv. m iki 3,69 kv. m. Kameroje Nr. 57 (19,99 kv. m) laikotarpiu nuo 2013-02-18 iki 2013-02-20 buvo laikomas su dar 4–5 asmenimis ir vienam asmeniui teko nuo 4,99 kv. m iki 3,99 kv. m; laikotarpiu nuo 2013-07-29 iki 2013-07-31 buvo laikomas su dar 2–4 asmenimis ir vienam asmeniui teko nuo 9,99 kv. m iki 4,99 kv. m. Kameroje Nr. 66 (22,6 kv. m) laikotarpiu nuo 2013-02-22 iki 2013-02-26 buvo laikomas su dar 5–6 asmenimis ir vienam asmeniui teko nuo 4,52 kv. m iki 3,76 kv. m; laikotarpiu nuo 2014-01-07 iki 2014-01-10 buvo laikomas su dar 3–4 asmenimis ir vienam asmeniui teko nuo 7,53 kv. m iki 5,65 kv. m; laikotarpiu nuo 2014-01-15 iki 2014-01-17 buvo laikomas su dar 2–6 asmenimis ir vienam asmeniui teko nuo 11,3 kv. m iki 3,76 kv. m. Kameroje Nr. 83 (23,05 kv. m) laikotarpiu nuo 2014-01-29 iki 2014-01-31 buvo laikomas su dar 2–4 asmenimis ir vienam asmeniui teko nuo 11,52 kv. m iki 5,76 kv. m. Aukščiau minėtose kameroje buvo ne mažesnis nei 3,6 kv. m, todėl konstatuotina, jog 41 dieną pareiškėjas buvo laikomas sąlygomis, nepažeidžiančiomis teisės aktais nustatyto kameros ploto. Tačiau galimai mažesnis, nei teisės aktų nustatytas, gyvenamasis plotas kameroje vienam asmeniui teko 235 dienas. Konstatuotina, jog Šiaulių TI administracija pažeidė pareiškėjo subjektyvią teisę būti kalinamam kameroje, kuriose jam tektų ne mažiau nei 3,6 kv. m kameros ploto (235 dienas), t. y. neveikė taip, kaip pagal įstatymus ši institucija ar jos darbuotojai privalėjo veikti.

Aplinkybės, kad pareiškėjas buvo kalinamas kameroje, kuriose jam teko mažesnis nei teisės aktais nustatytas minimalus plotas, atsakovas iš esmės neginčija.

Pareiškėjo nusiskundimus dėl baldų matmenų, stalo, kuris užėmė 1,5 kv. m, 6 gultų (dviejų aukštų), kurie užėmė 12 kv. m ploto, sanitarinio mazgo, kuris užėmė 2,2 kv. m grindų ploto, ir kad visa tai jam sukėlė nepatogumus, teismas vertina kaip aplinkybę, akivaizdžiai didinančią kameros ploto, tenkančio vienam asmeniui, trūkumą ir todėl kilusio ginčo kontekste vertinamą kaip pareiškėjui palankią, sprendžiant jo reikalavimo dėl neturtinės žalos atlyginimo pagrįstumą klausimą. Byloje nustatyta, jog pareiškėjas V. Ž. laikotarpiu nuo 2011-02-25 iki 2014-01-31 į Šiaulių TI direktorių su prašymais ar skundais dėl netinkamų laikymo sąlygų nesikreipė.

Pareiškėjas taip pat nurodė, kad jis buvo kalinamas kameroje, neatitinkančiose higienos normų reikalavimų, t. y. kameroje šalta, drėgna, nėra užtikrinamas natūralus apšvietimas, rūkantieji laikomi su nerūkančiais, kratos kameroje taip pat šalta, purvina, daiktai dedami į nešvarias dėzes.

Byloje nustatyta, kad Šiaulių visuomenės sveikatos centro 2012-07-19 patikrinimo akte Nr. EP-289 (b. l. 26-28) nustatyta, kad patikrinta kamera Nr. 46. Patikrinimo metu nustatyta, kad pelėsių nėra, lubų dažų danga vietomis (virš sanitarinio mazgo) lupasi, kameroje reikalingas paprastas remontas (HN 76:2010 X sk. 62 p. pažeidimas). Šiaulių visuomenės sveikatos centro 2013-01-17 patikrinimo akte Nr. EP-3 (b. l. 29-34) nustatyta, kad patikrinta kamera Nr. 57. Patikrinimo metu nustatyta, kad ant sienų lubų matosi pelėsis (HN 76:2010 X sk. 56 p. pažeidimas). Apgyvandinimo kameroje sanitarinis mazgas dalinai atskirtas nuo gyvenamosios patalpos: iš vienos pusės metaline plokšte (maždaug iki pusės sienos aukščio), iš kitos – medžiaginėmis užuolaidomis. Patalpoje neužtikrinamas gyvenamųjų patalpų pagrindinis valymas (sienų, lubų, grindų, langų, palangių, įrenginių, baldų ir kt.), nes sienos, durys palangė, baldai purvini, aprašinėti (HN 76:2010 X sk. 54 p., 59 p. pažeidimas). Apgyvandinimo kameroje oro temperatūra 16,3 C, neapibrėžtis 0,27 C (HN 76:2010 VI sk. 26 p. pažeidimas). Santykinė oro drėgmė 58,6 %, neapibrėžtis 0,99 % dirbtinė apšvieta 63 lx, neapibrėžtis 10,5 lx (HN 76:2010 VI sk. 22 p. pažeidimas). Mažiausia gyvenamųjų patalpų dirbtinė apšvieta turi būti 200 lx. Šiaulių visuomenės sveikatos centro 2013-05-09 patikrinimo akte Nr. EP-128 (b.l. 35-42) vėl patikrinta kamera Nr. 57. Patikrinimo metu nustatyta, kad stalas, kabykla asmeniniams drabužiams yra. Sanitarinis mazgas atitvertas užuolaidomis. Sienų dažai vietomis lupasi, siena prie sanitarinio įrenginio pajuodusi, su apnašomis, reikalingas remontas (HN 76:2010 X sk. 56 p., 62 p. pažeidimas), pelėsių nėra. Dirbtinė apšvieta 70 lx, matavimų neapibrėžtis 11,4 lx (HN 76:2010 VI sk. 22 p. pažeidimas), oro temperatūra 20,8 C, neapibrėžtis 0,18 C, santykinė oro drėgmė 54,2%, neapibrėžtis 1,57 %. Šiaulių visuomenės sveikatos centro 2013-07-19 patikrinimo akte Nr. EP-249 nustatyta, jog apgyvandinimo kameroje Nr. 57 HN 76:2010 X sk. 56 p., 62 p. pažeidimas pašalintas, atliktas dalinis patalpos remontas, HN 76:2010 VI sk. 22 p. pažeidimas nepašalintas – dirbtinė apšvieta 79 lx, matavimų neapibrėžtis 12,73 lx.

Pareiškėjas skunde nurodė, jog atvykstant ar išvykstant etapu iš Šiaulių TI darant asmens ar jo daiktų apžiūras, tai atliekama antisanitarinėmis sąlygomis (šalta, purvina ir t. t.). Asmuo esant žemai oro temperatūrai verčiamas nusirengti, o daiktus dėti į nešvarias dėzes.

Kalėjimų departamento prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos direktoriaus 2005 m. liepos 4 d. įsakymu Nr. 4/07-130 patvirtintų Laisvės atėmimo vietų apsaugos ir priežiūros instrukcijos (toliau – Instrukcija) 144 p. nurodoma, kad suimtųjų ir nuteistųjų krata skirstoma į visą (išrengiant) ir dalinę (neišrengiant). Ją atlieka tos pačios lyties kaip suimtas ar nuteistas asmuo. Apieškodami suimtojo ar nuteistojo kūną ir maisto produktus, kratą atliekantys pareigūnai privalo mūvėti pirštines. Instrukcijos 145.1 p. numatyta, kad suimtiesiems ir nuteistiesiems visa krata privalomai atliekama atvykus į laisvės atėmimo vietą, taip pat išvykstant iš jos. Instrukcijos 146 punktą detaliam numato visą procedūros atlikimo tvarką: visa asmens krata (išskyrus kratą, atliekamą uždarojoje zonoje, karceryje) atliekama atskiroje patalpoje. Prieš kratą pasiūloma atiduoti daiktus, kuriuos suimtiesiems ir nuteistiesiems turėti draudžiama. Po to nurodoma suimtajam (nuteistajam) paeiliui nusiimti kepurę (skarelę), nusiauti avalynę, nusirengti drabužius iki apatinių baltinių. Šie daiktai įdėmiai apžiūrimi ir apčiupinėjami. Ypatingas dėmesys atkreipiamas į drabužio siūles, apykaklę, pamušalą. Prireikus įtartinose drabužių vietose praduriamos yla, siūlės išardomos. Avalynė apžiūrima iš išorės ir vidaus. Suimtajam (nuteistajam) nurodoma pakelti rankas ir plačiai išžergti kojas. Atliekantis kratą atsistoja suimtajam (nuteistajam) už nugaros ir nuosekliai atlieka kratą iš viršaus į apačią. Suimtojo (nuteistojo) kūnas apčiupinėjamas per baltinius (prireikus, kūnas apžiūrimas). Apžiūrimi rankų ir kojų tarpupirščiai, ausys, medicininiai raiščiai, protezai. Įtaręs, kad suimtas (nuteistas), kuriam atliekama visa krata, gali turėti ginklą, kratą atliekantis asmuo nurodo jam atsistoti taip, kad būtų užtikrintas atliekančio kratą asmens saugumas.

Pareiškėjo nurodyti argumentai, jog darant asmens ir jo daiktų apžiūras tai atliekama antisanitarinėmis sąlygomis, taip pat jo teiginiai dėl šalčio, purvo yra abstraktūs, netikslūs ir nepagrįsti objektyviais įrodymais, be to, pareiškėjas skunde tik nurodė, jog asmens ir jo daiktų apžiūra atliekama antisanitarinėmis sąlygomis, todėl skunde nurodomų aplinkybių nepakanka konstatuoti, kad pareiškėjui atvykstant/išvykstant iš Šiaulių TI kratos buvo atliekamos pažeidžiant aukščiau nurodytą tvarką.

Pareiškėjas skunde taip pat nurodė, kad Šiaulių tardymo izoliatoriuje rūkantieji ir nerūkantieji asmenys laikomi vienoje kameroje.

Pažymėtina, kad nei Bausmių vykdymo kodekso, nei Suėmimo vykdymo įstatymo nuostatos, reglamentuojančios suimtųjų ir nuteistųjų izoliavimą, nereglamentuoja, kad nerūkantys asmenys turi būti izoliuoti laikomi nuo rūkančių asmenų. Taigi, toks skirstymas į kameras Suėmimo vykdymo įstatyme ir Bausmių vykdymo kodekse neįtvirtintas.

Sveikatos apsaugos ministro 2010-03-30 įsakymu Nr. V-241 patvirtintos Lietuvos higienos normos Nr. HN76-2010 „Laisvės atėmimo vietos: bendrieji sveikatos saugos reikalavimai“ 6 punkte nustatyta, kad laisvės atėmimo vietose laikomiems asmenims turi būti sudaroma saugi sveikatai gyvenamoji aplinka. 14 punkte nurodyta, kad laisvės atėmimo vietose laikomiems asmenims draudžiama rūkyti laisvės atėmimo vietų gyvenamosiose, kitose bendro naudojimo patalpose, jeigu nerūkantieji būtų priversti kvėpuoti tabako dūmais užterštu oru.

Šiaulių tardymo izoliatoriuje, įgyvendinant Lietuvos higienos normos HN76-2010 nuostatas, asmenys jų raštišku pareiškimu yra paskiriami į dviejų tipų kameras – rūkančiųjų ir nerūkantiųjų. Šiaulių tardymo izoliatoriaus atsakingi pareigūnai išsiaiškina naujai į tardymo izoliatorių atvykusio asmens žalingus įpročius (asmuo raštu nurodo, jei pageidauja būti paskirtas į rūkančiųjų kamerą) ir vadovaudamiesi gauta informacija sprendžia suimtojo (nuteistojo) paskyrimo į gyvenamąją vietą klausimą. Pakitus suimtojo (nuteistojo) įpročiams, jis rašytiniu prašymu administracijai perkeliamas į rūkančiųjų/nerūkantiųjų gyvenamąją patalpą.

Teismas pažymi, jog nors pareiškėjas skunde kaip neturtinės žalos atsiradimo pagrindą nurodo ir tai, jog rūkantieji laikomi su nerūkantiomis asmenimis, tačiau byloje nėra jokių duomenų, kurie galėtų patvirtinti, kad kameroje, kurioje kalėjo pareiškėjas, buvo rūkoma. Byloje nenustatyta, kad pareiškėjas būtų skundęsis dėl laikymo kartu su kitais rūkančiais asmenimis, į Šiaulių TI administraciją raštu nesikreipė. Teismas pažymi, kad norėdamas būti laikomas atskirai nuo rūkančių asmenų, pareiškėjas turėjo kreiptis su prašymu į kalėjimo administraciją, tačiau byloje nenustatyta, kad tokį prašymą pareiškėjas būtų pateikęs. Teismas konstatuoja, kad Šiaulių TI teisės aktų reikalavimų ir pareiškėjo teisių nepažeidė dėl laikymo nerūkantių su rūkančiais asmenimis, nes pareiškėjas buvo laikomas pagal įstatymų reikalavimus, todėl šio pareiškėjo reikalavimo dalis atmestina kaip nepagrįsta.

Kadangi pareiškėjas neturtinę žalą kildina iš netinkamų laikymo sąlygų Šiaulių tardymo izoliatoriuje, aktualus yra Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos (toliau – ir Konvencija) 3 straipsnis, kuriuo nustatoma, kad niekas negali būti kankinamas, patirti nežmoniška ar žeminanti jo orumą elgesį arba būti taip baudžiamas. Europos Žmogaus Teisių Teismas (toliau – ir EŽTT) savo jurisprudencijoje ne kartą yra išsiaiškinęs, kad Konvencija įpareigoja valstybę užtikrinti, kad asmens kalinimo sąlygos nepažeistų jo žmogiškojo orumo, kad šios priemonės vykdymo būdas ir metodas nesukeltų jam tokių kančių ir sunkumų, kurių intensyvumas viršytų neišvengiamai kalinimui būdingą kentėjimo laipsnį, ir kad, atsižvelgiant į praktinius su įkalinimu susijusius poreikius, būtų adekvačiai užtikrinama jo sveikata ir gerovė. Valstybė turi garantuoti, kad kalinami asmenys būtų laikomi sąlygomis, kurios užtikrina, kad jų orumas būtų gerbiamas, o bausmių vykdymo būdai ir metodai nesukeltų šiems asmenims didesnių ir intensyvesnių išgyvenimų už tuos, kurie yra neišvengiami asmeniui būnant kalinamu (žr. pvz., EŽTT 2000 m. spalio 26 d. sprendimą byloje Kudla prieš Lenkiją, 30210/96, 2001 m. liepos 24 d. sprendimą Valašinas prieš Lietuvą, 44558/98). Pagal EŽTT suformuotą praktiką tam, kad

netinkamas elgesys patektų į Konvencijos 3 straipsnio reguliavimo sritį, jis turi pasiekti minimalų žiaurumo lygį. Šio minimalaus žiaurumo lygio vertinimas yra reliatyvus; jis priklauso nuo visų bylos aplinkybių, tokių kaip elgesio trukmė, jo fizinis ir psichinis poveikis ir tam tikrais atvejais nukentėjusiojo lytis, amžius bei jo sveikatos būklė. Be to, sprenddamas, ar elgesys pagal Konvencijos 3 straipsnį yra žeminantis orumą, teismas atsižvelgia į tai, ar jo tikslas yra pažeminti asmenį ir ar tai neigiamai paveikė asmenį su Konvencijos 3 straipsniu nesuderinamu būdu (žr., pvz., EŽTT 2001 m. balandžio 21 d. sprendimą byloje Peers prieš Graikiją, 28524/95).

Remiantis EŽTT praktika, vien tik mažesnio ploto suteikimas ne visada savaime suponuoja išvadą, jog buvo pažeistas Konvencijos 3 straipsnis. Pavyzdžiui, minėtoje Valašinas prieš Lietuvą byloje EŽTT, įvertinęs bendrąsias kalinimo pagal įprastinį režimą sąlygas, konstatavo, kad santykinai mažą plotą, tekusį vienam asmeniui, kompensavo absoliučiais skaičiais vertinti nemaži miegamųjų išmatavimai, kuriuose netrūko nei šviesos, nei oro, bei suteikta judėjimo laisvė. Byloje nustatytų aplinkybių visuma nesuteikia pagrindo konstatuoti, kad pareiškėjas jo nurodytu laikotarpiu atliko bausmę žmogaus orumą žeminančiomis, t. y. pažeidžiančiomis Konvencijos 3 straipsnį, sąlygomis. Byloje nėra duomenų, kad Šiaulių tardymo izoliatoriuje pareiškėjas buvo kaip nors išskirtas iš kitų nuteistųjų ir jam kokiu nors būdu bloginamos bausmės atlikimo sąlygos.

Nors nagrinėjamu atveju Konvencijos 3 straipsnio pažeidimas pareiškėjo atžvilgiu nenustatytas, tačiau nustatyta, kad valstybė pagal nacionalinę teisę neužtikrino pareiškėjui laisvės atėmimo bausmės atlikimo įstaigoje minimalios gyvenamojo ploto normos bei higienos normas atitinkančių gyvenimo sąlygų, t. y. CK 6.271 straipsnio prasme neveikė taip, kaip to reikalavo teisės aktai, ir dėl to yra pagrindas konstatuoti, kad pareiškėjui kilo atitinkamos pasekmės. Atsižvelgiant į pareiškėjo skundo pagrindą ir dalyką bei į nustatytas aplinkybes dėl netinkamų pareiškėjo bausmės atlikimo sąlygų, įvertinus pažeidimų trukmę ir mastą, galima teigti, kad pareiškėjas galėjo patirti papildomų neigiamų dvasinių išgyvenimų ir fizinių nepatogumų, papildomą diskomfortą, teisės aktais garantuotos minimalios gyvenimo kokybės pablogėjimą, kurių jis nebūtų patyręs, jei jis būtų buvęs laikomas teisės aktų nustatytais sąlygomis.

Kaip minėta, ta aplinkybė, jog asmuo tam tikrą laiko tarpą buvo laikomas nepriimtiniomis sąlygomis, nesilaikant teisės aktų reikalavimų, administracinių teismų praktikoje pripažįstama pagrindu atlyginti neturtinę žalą. Remiantis CK 6.271 straipsnio 1 dalimi, žalą, atsiradusią dėl valstybės valdžios institucijų neteisėtų aktų, privalo atlyginti valstybė iš valstybės biudžeto nepaisydama konkretaus valstybės tarnautojo ar kito valstybės valdžios institucijos darbuotojo kaltės. Šiaulių tardymo izoliatoriaus administracijos kaltė nesudaro būtinos valstybės atsakomybės sąlygos ir neatleidžia valstybės nuo atsakomybės dėl neturtinės žalos atlyginimo pareiškėjui. Teismas atsižvelgia į Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo praktikoje nustatytą taisyklę, kad asmuo, kuris yra kalinamas nepriimtiniomis sąlygomis, patiria neturtinę žalą, kaip ji yra apibrėžta CK 6.250 straipsnio 1 dalyje (pvz., administracinės bylos Nr. A143-1966/2008, A502-734/2009). Ši aplinkybė taip pat konstatuota ir Europos Žmogaus Teisių Teismo praktikoje (žr. pvz., 2008 m. lapkričio 18 d. sprendimas byloje S. prieš Lietuvą, 871/02). Nors nagrinėjamu atveju Konvencijos 3 straipsnio pažeidimas pareiškėjo atžvilgiu nenustatytas, tačiau nustatyta, kad valstybė pagal nacionalinę teisę neužtikrino pareiškėjui laisvės atėmimo bausmės atlikimo įstaigoje minimalios gyvenamojo ploto normos, t. y. CK 6.271 straipsnio prasme neveikė taip, kaip to reikalavo teisės aktai, ir dėl to yra pagrindas konstatuoti, kad pareiškėjui kilo atitinkamos pasekmės.

Dėl pareiškėjui už neigiamus išgyvenimus priteistinos sumos pažymėtina, jog asmens teisė į neturtinės žalos atlyginimą yra garantuota Lietuvos Respublikos Konstitucijos 30 straipsnio 2 dalyje ir ji turi būti įgyvendinama įstatymų nustatyta tvarka, nepažeidžiant bendrųjų teisinės valstybės principų, inter alia – teisingumo principo. Teisingas žalos atlyginimas reiškia ir tai, kad sprendžiant ginčus dėl žalos atlyginimo teismo turi būti nustatytas tikrasis žalos dydis. Teismo pareiga yra nustatyti teisingą kompensaciją už patirtus neturtinio pobūdžio išgyvenimus, praradimus, parenkant tokią piniginę satisfakciją, kuri kiek galima teisingiau kompensuotų nukentėjusiojo neturtinėms vertybėms padarytą žalą. Kita vertus, pastebėtina, jog Europos Žmogaus Teisių Teismas, gindamas Konvencijoje įtvirtintas pagrindines žmogaus teises ir laisves,

neretai konstatuoja, kad teisės pažeidimo pripažinimas savaime yra pakankama ir teisinga satisfakcija už patirtą skriaudą (Europos Žmogaus Teisių Teismo 2000 m. spalio 10 d. sprendimas byloje D. prieš Lietuvą, pareiškimo Nr. 42095/98, 2006 m. spalio 10 d. sprendimas byloje L. L. prieš Prancūziją, pareiškimo Nr. 7508/02). Taigi teisės pažeidimo pripažinimas byloje, susijusiose su neturtinės žalos atlyginimu, tam tikrais atvejais gali būti savarankiškas pažeistų asmens teisių gynimo būdas. Tai reiškia, kad ne visais atvejais tam, jog būtų apginta pažeista neturtinė teisė, priteisiamas neturtinės žalos atlyginimas pinigais. Neturtinės žalos atlyginimas pinigais priteisiamas, jeigu konkrečiu atveju nustatoma, kad teisės pažeidimo pripažinimo nepakanka pažeistai teisei apginti (Europos Žmogaus Teisių Teismo 2003 m. lapkričio 6 d. sprendimas byloje M. prieš Lietuvą). Analogiška praktika nuosekliai formuojama ir Lietuvos vyriausiajame administraciniame teisme (2007 m. liepos 19 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A2-718/2007, 2012 m. sausio 26 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A756-143/2012 ir kt.).

Teismas atsižvelgia į tai, kad pareiškėjas Šiaulių TI, apie 235 dienas buvo kalinamas galimai pažeidžiant nustatytos vienam asmeniui, esančiam laisvės atėmimo ir kardomojo kalnimo įstaigoje, kameros ploto normos reikalavimus, pareiškėjo patirtus nepatogumus, kurių intensyvumas viršijo neišvengiamai kalnimo būdingus nepatogumus ir kurie žemina žmogiškąjį orumą, sukelia dvasines kančias, į kitus pirmiau minėtus teismų praktikoje įtvirtintus neturtinės žalos dydžio nustatymo kriterijus, vadovaujantis sąžiningumo, teisingumo ir protingumo kriterijus, daro išvadą, kad pareiškėjas patyrė neturtinę žalą (dvasinius išgyvenimus, nepatogumus, pažeminimą), kuri negali būti kompensuojama vien tik pareiškėjo teisių pažeidimo pripažinimu, o kalėdamas pas atsakovą aukščiau aptartomis sąlygomis, pareiškėjas patyrė pinigine išraiška apskaičiuotą neturtinę žalą. Nors, teismo nuomone, kiti nustatyti Šiaulių TI pažeidimai dėl patalpų būklės nėra esminiai, tačiau įvertinus visumą patirtų pareiškėjo nepatogumų, pareiškėjui priteistina neturtinė žala įvertinta pinigais.

Taip pat sprendžiant dėl pareiškėjui priteistinos sumos neturtinei žalai atlyginti atsižvelgtina į tai, kad byloje nenustatyta, jog Šiaulių TI administracija kuriuo nors pareiškėjo kalnimo laikotarpiu išskyrė jį iš kitų kalniamųjų ir dirbtinai sudarė jam netinkamas kalnimo sąlygas ar kitaip blogino jo kalnimo sąlygas, nėra nustatyta, kad Šiaulių TI netinkamo kalnimo sąlygos (apgyvendinimas perpildytose kamerose) iš esmės pakenkė pareiškėjo sveikatai (byloje nepateikta jokių duomenų, jų pareiškėjas nenurodė ir skunde, kad pareiškėjo patirti nepatogumai bei dvasinės kančios turėjo poveikį sveikatai). Iš V. Ž. asmens sveikatos istorijos Nr. 1917 matyti, kad pareiškėjas kreipdavosi į Šiaulių tardymo izoliatoriaus sveikatos priežiūros tarnybą. Dažniausi jo nusiskundimai būdavo dantų skausmas, pilvo skausmas ar bėrimai. 2013-01-16 jam buvo rasta niežų erkė. Teismas sutinka su atsakovo nuomone, jog iš Šiaulių tardymo izoliatoriaus įskaitos skyriaus 2014-03-04 pažymos Nr. 69/06-997 matyti, kad pareiškėjas įstaigoje buvo kalinamas nepastoviai, periodiškai jis buvo etapuojamas į kalnimo vietas, todėl įrodymų, jog niežais pareiškėjas užsikrėtė būtent Šiaulių tardymo izoliatoriuje, nėra. Teismas, įvertinęs pareiškėjo nurodytas aplinkybes, daro išvadą, kad nėra faktinio ir teisinio pagrindo nustatyti, jog pablogėjo pareiškėjo sveikata būtent dėl netinkamų kalnimo sąlygų Šiaulių TI nagrinėjamai bylai aktualių laikotarpiu.

Apskaičiuodamas neturtinės žalos dydį, t. y. įvertinęs pareiškėjo patirtus neigiamus dvasinius išgyvenimus pinigais, įvertinęs turimų įrodymų visetą, remdamasis teismų praktikoje taikytiniais neturtinės žalos vertinimo kriterijais (LVAT 2013 m. liepos 16 d. nutartyje už 172 dienas priteista 1500 Lt neturtinės žalos atlyginimui), pareiškėjo subjektinės teisės pažeidimo mastą ir trukmę, bei atsižvelgęs į Lietuvoje egzistuojančias ekonomines darbo užmokesčio bei pragyvenimo sąlygas (minimali mėnesinė alga – 1000 Lt; vidutinis darbo užmokestis apie 2253 Lt), teismas mano, kad pareiškėjui padaryta neturtinė žala gali būti įvertinta 2400 Lt. Dėl šių priežasčių pareiškėjo reikalavimas priteisti jam 35 000 Lt neturtinės žalos yra tenkinamas iš dalies.

Teismas, remdamasis tuo, kas išdėstyta, ir vadovaudamasis ABTĮ 85–87str., 88 str. 1 d. 5 p.

n u s p r e n d ž i a :

Pareiškėjo V. Ž. skundą tenkinti iš dalies.

Priteisti V. Ž. iš Lietuvos valstybės, atstovaujamos Šiaulių tardymo izoliatoriaus, 2400 (du tūkstančiai keturi šimtai litų) Lt neturtinei žalai atlyginti.

Sprendimas per 14 dienų nuo jo paskelbimo gali būti skundžiamas apeliacine tvarka Lietuvos vyriausiajam administraciniam teismui tiesiogiai arba per šį teismą.

Teisėjas Žanas Kubeckas